

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра педагогіки та гуманітарних дисциплін

ПОГОДЖЕНО:

Начальник кафедри,
кандидат педагогічних наук, доцент
Разумейко Н.С.

«___»_____2019 р.

СИЛАБУС

**навчального курсу «Професійна етика»
спеціальність 081 «Право»
форма навчання: денна**

РОЗРОБНИК:

старший викладач

Шпортюк О.М._____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри педагогіки та
гуманітарних дисциплін

Протокол № __ від «__»_____2019 р.

Кредити та кількість
годин:

3 кредити ECTS; години: 18 лекційних, 18
семінарських, 8 практичних та 46 самостійна
робота.

Чернігів – 2019

Анотація курсу

Професійна етика є одним з видів прикладної етики, формується на основі взаємозв'язку і взаємозумовленості правових і моральних принципів, норм, правової і моральної свідомості. Професійна етика є специфічною формою прояви моралі в цілому. В даному випадку мова йде про сукупність конкретних спільних моральних принципів і норм, які застосовуються в правоохоронній та правозастосовчій діяльності юриста. Вони є головним змістом цього виду етики. Професійна етика допомагає процесу правильного формування свідомості і моральних поглядів працівників юридичної професії, направляючи їх на дотримання моральних норм, забезпечення справедливості, захисту прав, свобод, честі і гідності людей, охорону своєї честі та репутації.

Вивчення моральних аспектів і моральних колізій, які зустрічаються в даній професії, необхідно кожному юристу. Але особливо ця задача зростає у сучасних умовах, коли здійснюється курс на гуманізацію суспільного і державного життя, коли законодавство надає великого значення самостійним рішенням слідчих, прокурорів, суддів, нотаріусів. Прийняті ними рішення повинні бути не тільки законними, а й справедливими. Юрист повинен добре розуміти та застосовувати на практиці основні поняття етичних категорій: добро і зло, справедливість і борг, совість, гідність і честь.

Курс «Професійна етика» покликаний допомогти майбутнім юристам у формуванні високого рівня морально-правової культури, яка проявляється в умінні реалізовувати на практиці вимоги моралі і закону у складних умовах професійної діяльності.

Курс «Професійна етика» закладає базу розуміння майбутнім фахівцем кодексу професійної етики юриста. Пояснює складні морально-етичні категорії добра та зла, обов'язку і відповідальності, совісті, вибору, щастя, ідеалу... Озброює знаннями конкретних рецептів поведінки у типових та нетипових ситуаціях, що можуть трапитись на кар'єрному шляху молодого професіонала. Вчить діяти спираючись на міцне підґрунтя морального світогляду і в будь яких обставинах залишатись на «світлому боці».

Вивчаючи цей курс ви матимете можливість долучитись до дискусій з приводу важливих питань суспільної моральності й професійної етики. Думка кожного учасника освітнього процесу стане невід'ємною складовою здобуття відповідей на одвічні питання про межі свободи, совість, обов'язок, критерії справедливості

Мета курсу

Мета навчальної дисципліни є формування у здобувача вищої освіти здатностей: діяти на основі етичних міркувань (мотивів); зберігати та примножувати моральні та культурні цінності суспільства. Майбутній фахівець має усвідомити важливість покликання юриста для суспільного життя та всю глибину міри відповідальності взятої на себе при виборі цієї професії. Моральні настанови закріплені в свідомості здобувача вищої освіти

в ході вивчення курсу мають ґрунтуватись на повазі до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності.

Організація навчання Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ 1. Загальні питання етики						
1	Основи загальної етики	7	2		-	5
2	Основні категорії етики	9	2	2	-	5
3	Поняття та суть моралі	11	2	2	2	5
Розділ 2. Професійна етика юриста						
4	Поняття та види професійної етики	12	2	4	-	6
5	Моральні та етичні основи діяльності представників юридичних професій	9	2	2	-	5
6	Культура особистості юриста	11	2	2	2	5
7	Етика співробітників ДКВС та ін. правоохоронних органів	9	2	2	-	5
8	Судова етика	13	2	2	4	5
9	Професійно-моральна деформація як проблема професійної етики	9	2	2	-	5
Всього годин за курсом		90	18	18	8	46

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять

Тема 2. Мораль як предмет етики

1. Мораль, як об'єкт та предмет етики.
2. Об'єктивні та суб'єктивні витоки моралі.
3. Роль, функції і структура моралі.
4. Поняття та сутність моралі.
5. Специфіка і роль моралі в умовах становлення і розвитку правового суспільства.

Література

Основна

1. Васильєва Г.А. Профессиональная этика юриста: учебно-методический комплекс. Челябинск, 2005.
2. Горелов А. А., Горлова Т. А. Этика: учебное пособие. Москва: Флинта, 2006. 416 с.
3. Гребеньков Г. В., Фіолєвський Д. П. Юридична етика: навч. пос. Київ: Алеута, 2004. 209 с.
4. Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. Этика: учебник. Москва: Гардарики, 2006. 472 с.
5. Гусейнов А.А. Античная этика. Москва: Гардарики, 2004. 272 с.
6. Етика та естетика: навч. посіб. / за ред. Л.В. Петрушенка. Львів: Видавництво «Новий Світ 2000», 2011. 308 с.
7. Етика: навч. посібник / за ред. В. О. Лозового – Київ : Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
8. Левківський Б.К. Юридична етика та деонтологія: навчально-методичний посібник. Київ: СПД Юсип'юк В.Д. 2009. 126 с.
9. Лозовой В. О., О. М. Петришин. Професійна етика юриста: підручник. Харків: Право, 2004. 171 с.
10. Малахів В. А. Етика: курс лекцій. Київ: Либідь, 2006. 384 с.
11. Мовчан В. М. Етика: навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 483 с.
12. Сорокотягин И.Н., Маслеев А.Г. Профессиональная этика юриста: учебник для СПО. Москва: Юрайт, 2015. 328 с.
13. Фіолєвський Д.П. Юридична етика: підручник. Київ: Алерта, 2011. 288 с.

Додаткова

1. Аристотель. Никомахова етика Т.4. Москва, 1984.
2. Гегель Г.В. Философия права. Москва, 1990.
3. Кант И. С.ч.: в 6 т. – Москва, 1963–1966

Інформаційні ресурси Інтернеті

1. Головні категорії етики. URL: <http://www.etica.in.ua/golovni-kategoriyi-etiki/> (дата звернення: 31.08.2019)
2. Поняття категорії етики та їх історичний характер URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-5378.html> (дата звернення: 31.08.2019)

Тема 3. Основні категорії етики.

1. Сутність основних категорій етики.
2. Етичні категорії «добро», «зло».
3. Етичні категорії «честь», «гідність», «совість».

4. Категорії етичного вибору, вчинку, моральної діяльності (норма, кодекс, звичай, традиція, принципи, ідеали)

Література

Основна

1. Васильєва Г.А. Профессиональная этика юриста: учебно-методический комплекс. Челябинск, 2005.
2. Горелов А. А., Горлова Т.А. Этика: учебное пособие. Москва: Флинта, 2006. 416 с.
3. Гребеньков Г. В., Фіолєвський Д. П. Юридична етика: навч. пос. Київ: Алеута, 2004. 209 с.
4. Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. Этика: учебник. Москва: Гардарики, 2006. 472 с.
5. Гусейнов А.А. Античная этика. Москва: Гардарики, 2004. 272 с.
6. Етика та естетика: навч. посіб. / за ред. Л.В. Петрушенка. Львів: Видавництво «Новий Світ 2000», 2011. 308 с.
7. Етика: навч. посібник / за ред. В. О. Лозового – Київ : Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
8. Левківський Б.К. Юридична етика та деонтологія: навчально-методичний посібник. Київ: СПД Юсип'юк В.Д. 2009. 126 с.
9. Лозовой В. О., О. М. Петришин. Професійна етика юриста: підручник. Харків: Право, 2004. 171 с.
10. Малахів В. А. Етика: курс лекцій. Київ: Либідь, 2006. 384 с.
11. Мовчан В. М. Етика: навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 483 с.
12. Сорокотягин И.Н., Маслеев А.Г. Профессиональная этика юриста: учебник для СПО. Москва: Юрайт, 2015. 328 с.
13. Фіолєвський Д.П. Юридична етика: підручник. Київ: Алерта, 2011. 288 с.

Додаткова

1. Аристотель. Никомахова етика Т.4. Москва, 1984.
2. Гегель Г.В. Философия права. Москва, 1990.
3. Кант И. С.ч.: в 6 т. – Москва, 1963–1966

Інформаційні ресурси Інтернету

1. Головні категорії етики. URL: <http://www.etica.in.ua/golovni-kategoriyi-etiki/> (дата звернення: 31.08.2019)
2. Поняття категорії етики та їх історичний характер URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-5378.html> (дата звернення: 31.08.2019)

Тема 4. Поняття та види професійної етики.

1. Поняття та види професійної етики.
2. Поняття та структура професійної етики юриста.
3. Політична культура юриста.
4. Особливості правової культури професійної діяльності юриста.
5. Психологічна культури юриста.
6. Поняття і види етики професійної юридичної діяльності.
7. Естетична культура юриста.

Література

Основна

1. Васильева Г.А. Профессиональная этика юриста: учебно-методический комплекс. Челябинск, 2005.
2. Горелов А. А., Горлова Т .А. Этика: учебное пособие. Москва: Флинта, 2006. 416 с.
3. Гребеньков Г. В., Фіолевський Д. П. Юридична етика: навч. пос. Київ: Алеута, 2004. 209 с.
4. Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. Этика: учебник. Москва: Гардарики, 2006. 472 с.
5. Гусейнов А.А. Античная этика. Москва: Гардарики, 2004. 272 с.
6. Этика та естетика: навч. посіб. / за ред. Л.В. Петрушенка. Львів: Видавництво «Новий Світ 2000», 2011. 308 с.
7. Этика: навч. посібник / за ред. В. О. Лозового – Київ : Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
8. Ибрагимов М.М., Куличенко В.В., Съедин Б.Г. Профессиональная этика и этическая культура сотрудников органов внутренних дел. Киев, 1990. Левківський Б.К. Юридична етика та деонтологія: навчально-методичний посібник. Київ: СПД Юсип'юк В.Д. 2009. 126 с.
9. Лозовой В. О., О. М. Петришин. Професійна етика юриста: підручник. Харків: Право, 2004. 171 с.
10. Малахів В. А. Этика: курс лекцій. Київ: Либідь, 2006. 384 с.
11. Муллерат Р. Независимость — основной принцип юридической этики. Профессиональная этика юриста. Адвокатская этика. СПб., 2002. С. 13.
12. Мовчан В. М. Этика: навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 483 с.
13. Сливка С.С. *Професійна етика працівників міліції*. Львів, 1995. С. 4–6.
14. Сорокотягин И.Н., Маслеев А.Г. Профессиональная этика юриста: учебник для СПО. Москва: Юрайт, 2015. 328 с.
15. Фіолевський Д.П. Юридична етика: підручник. Київ: Алерта, 2011. 288 с.

Додаткова

- Кони А. Ф. Собрание сочинений : в 8 т. Т. 3. С. 393.
- Грибакин А. В. Понятие юридического закона как парадигма философии прав. *Бизнес, менеджмент и право*. 2011. № 1. 82—87.
- Маслеев А. Г. Между законом и моралью. *Право и закон: фило-софско-социологические исследования*. Екатеринбург, 2010. С. 166—177.

Інформаційні ресурси Інтернеті

1. Закон України «Про правила етичної поведінки» від 17.05.2012 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4722-17> (дата звернення: 04.09.2019)

Тема 5. Моральні та етичні основи діяльності представників юридичних професій.

1. Основні етичні принципи діяльності представників юридичної професії
2. Етичні та моральні основи діяльності адвоката.
3. Етичні та моральні основи діяльності нотаріуса.

4. Етичні та моральні основи діяльності юриста фірми.

Література

Основна

1. 2. Горелов А. А., Горлова Т. А. Этика: учебное пособие. Москва: Флинта, 2006. 416 с.
2. Гребеньков Г. В., Фіолевський Д. П. Юридична етика: навч. пос. Київ: Алеута, 2004, 209 с.
3. Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. Этика: учебник. Москва: Гардарики, 2006. 472 с.
4. Гусейнов А. А. Античная этика. Москва: Гардарики, 2004. 272 с.
5. Етика та естетика: навч. посіб. / за ред. Л. В. Петрушенка. Львів: Видавництво «Новий Світ 2000», 2011. 308 с.
6. Етика: навч. посібник / за ред. В. О. Лозового – Київ : Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
7. Ибрагимов М. М., Куличенко В. В., Съедин Б. Г. Профессиональная этика и этическая культура сотрудников органов внутренних дел. Киев, 1990.
8. Левківський Б. К. Юридична етика та деонтологія: навчально-методичний посібник. Київ: СПД Юсип'юк В. Д. 2009. 126 с.
9. Лозовой В. О., О. М. Петришин. Професійна етика юриста: підручник. Харків: Право, 2004. 171 с. 12
10. Малахів В. А. Етика: курс лекцій. Київ: Либідь, 2006. 384 с.
11. Муллерат Р. Независимость — основной принцип юридической этики. Профессиональная этика юриста. Адвокатская этика. СПб., 2002. С. 13.
12. Мовчан В. М. Етика: навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 483 с.
13. 14 Сливка С. С. Професійна етика працівників міліції. Львів, 1995. С. 4–6.
14. Сорокотягин И. Н., Маслеев А. Г. Профессиональная этика юриста: учебник для СПО. Москва: Юрайт, 2015. 328 с.
15. Фіолевський Д. П. Юридична етика: підручник. Київ: Алерта, 2011. 288 с.

Додаткова

1. Кодекс етики працівника Державної кримінально-виконавчої служби України.
2. Маслеев А. Г. Между законом и моралью. Право и закон: фило-софско-социологические исследования. Екатеринбург, 2010. С. 166—177.

Інформаційні ресурси Інтернету

1. Закон України Про адвокатуру та адвокатську діяльність від 5.07.2012 р. № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
2. Правила адвокатської етики затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17>.
3. Закон України Про нотаріат від 2.09.1993 р. № 3425-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
4. Наказ Міністерства юстиції України від 14.03.2013 р. № 431/5 Про затвердження правил професійної етики нотаріусів URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0424-13>.

Тема 6. Культура особистості юриста.

1. Поняття культури особистості.
2. Політична культура юриста.

3. Особливості правової культури професійної діяльності юриста.
4. Психологічна культури юриста.
5. Поняття і види етики професійної юридичної діяльності.
6. Естетична культура юриста.

Література

Основна

1. Біленчук П. Д., Сливка С. С. Правова деонтологія / За ред. акад. П. Д. Біленчка. - Київ: АТІКА, 1999. - 320 с.
2. Васильєва Г.А. Профессиональная этика юриста: учебно-методический комплекс. Челябинск, 2005.
3. Горелов А. А., Горлова Т.А. Этика: учебное пособие. Москва: Флинта, 2006. 416 с.
4. Гребеньков Г. В., Фіолєвський Д. П. Юридична етика: навч. пос. Київ: Алеута, 2004. 209 с.
5. Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. Этика: учебник. Москва: Гардарики, 2006. 472 с.
6. Гусейнов А.А. Античная этика. Москва: Гардарики, 2004. 272 с.
7. Етика та естетика: навч. посіб. / за ред. Л.В. Петрушенка. Львів: Видавництво «Новий Світ 2000», 2011. 308 с.
8. Етика: навч. посібник / за ред. В. О. Лозового – Київ : Юрінком Інтер, 2004. 224 с..
Ибрагимов М.М., Куличенко В.В., Съедин Б.Г. Профессиональная этика и этическая культура сотрудников органов внутренних дел. Киев, 1990. Левківський Б.К. Юридична етика та деонтологія: навчально-методичний посібник. Київ: СПД Юсип'юк В.Д. 2009. 126 с.
9. Лозовой В. О., О. М. Петришин. Професійна етика юриста: підручник. Харків: Право, 2004. 171 с.
10. Малахів В. А. Етика: курс лекцій. Київ: Либідь, 2006. 384 с.
11. Муллерат Р. Независимость — основной принцип юридической этики. Профессиональная этика юриста. Адвокатская этика. СПб., 2002. С. 13.
12. Мовчан В. М. Етика: навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 483 с.
13. Сливка С.С. *Професійна етика працівників міліції*. Львів, 1995. С. 4–6.
14. Сорокотягин И.Н., Маслеев А.Г. Профессиональная этика юриста: учебник для СПО. Москва: Юрайт, 2015. 328 с.
15. Фіолєвський Д.П. Юридична етика: підручник. Київ: Алерта, 2011. 288 с.

Додаткова

1. Кони А. Ф. Собрание сочинений : в 8 т. Т. 3. С. 393.
2. Грибакин А. В. Понятие юридического закона как парадигма философии прав. *Бизнес, менеджмент и право*. 2011. № 1. 82-87.
3. Маслеев А. Г. Между законом и моралью. *Право и закон: философско-социологические исследования*. Екатеринбург, 2010. С. 166-177.

Інформаційні ресурси Інтернеті

1. Професійна культура юриста URL: [://lawbook.online/page/deontology/ist/ist-20--idz-ax274--nf-11.html](http://lawbook.online/page/deontology/ist/ist-20--idz-ax274--nf-11.html) (дата звернення: 01.09.2019)

2. Правова культура юриста : <https://studfiles.net/preview/3270022/page:5/> (дата звернення: 01.09.2019)

Тема 7. Етика співробітників ДКВС та інших правоохоронних органів

1. Моральні основи міжнародного та вітчизняного законодавства, що регулюють правоохоронну діяльність.
2. Моральне виправдання службових дій правоохоронних органів
3. Морально-психологічні особливості спілкування співробітників правоохоронних органів в екстремальних умовах.
4. Моральні основи оперативно-розшукової діяльності.
5. Службовий і позаслужбовий етикет співробітників правоохоронних органів.
6. Кодекс етики та службової поведінки працівника ДКВС України.

Література

Основна

1. 2. Горелов А. А., Горлова Т. А. Этика: учебное пособие. Москва: Флинта, 2006. 416 с.
2. Гребеньков Г. В., Фіолевський Д. П. Юридична етика: навч. пос. Київ: Алеута, 2004, 209 с.
3. Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. Этика: учебник. Москва: Гардарики, 2006. 472 с.
4. Гусейнов А.А. Античная этика. Москва: Гардарики, 2004. 272 с.
5. Етика та естетика: навч. посіб. / за ред. Л.В. Петрушенка. Львів: Видавництво «Новий Світ 2000», 2011. 308 с.
6. Етика: навч. посібник / за ред. В. О. Лозового – Київ : Юрінком Інтер, 2004. 224с.
7. Ибрагимов М.М., Куличенко В.В., Съедин Б.Г. Профессиональная этика и этическая культура сотрудников органов внутренних дел. Киев, 1990.
8. Левківський Б.К.Юридична етика та деонтологія: навчально-методичний посібник. Київ: СПД Юсип'юк В.Д. 2009. 126 с.
9. Лозовой В. О., О. М. Петришин. Професійна етика юриста: підручник. Харків: Право, 2004. 171 с.12
10. Малахів В. А. Етика: курс лекцій. Київ: Либідь, 2006. 384 с.
11. Муллерат Р. Независимость — основной принцип юридической этики. Профессиональная этика юриста. Адвокатская этика. СПб., 2002. С. 13.
12. Мовчан В. М. Етика: навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 483 с.
13. 14 Сливка С.С. Професійна етика працівників міліції. Львів, 1995. С. 4–6.
14. Сорокотягин И.Н., Маслеев А.Г. Профессиональная этика юриста: учебник для СПО. Москва: Юрайт, 2015. 328 с.
15. Фіолевський Д.П. Юридична етика: підручник. Київ: Алерта, 2011. 288 с.

Додаткова

1. Кодекс етики працівника Державної кримінально-виконачої служби України.
2. Маслеев А. Г. Между законом и моралью. Право и закон: фило-софско-социологические исследования. Екатеринбург, 2010. С. 166—177.

Інформаційні ресурси Інтернету

1. Закон України «Про Національну поліцію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
2. Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

Тема 8. Судова етика.

1. Моральні вимоги до діяльності представників судової влади.
2. Суддя і його роль в забезпеченні морального характеру судового процесу.
3. Етичні засади і зміст винесених рішень.
4. Моральне значення судових дебатів.
5. Моральна складова обвинувальної промови прокурора.
6. Етика мови захисника.

Література

Основна

1. 2Горелов А. А., Горлова Т .А. Этика: учебное пособие. Москва: Флинта, 2006. 416 с.
2. Гребеньков Г. В., Фіолевський Д. П. Юридична етика: навч. пос. Київ: Алеута, 2004, 209 с.
3. Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. Этика: учебник. Москва: Гардарики, 2006. 472 с.
4. Гусейнов А.А. Античная этика. Москва: Гардарики, 2004. 272 с.
5. Етика та естетика: навч. посіб. / за ред. Л.В. Петрушенка. Львів: Видавництво «Новий Світ 2000», 2011. 308 с.
6. Етика: навч. посібник / за ред. В. О. Лозового – Київ : Юрінком Інтер, 2004. 224с.
7. Ибрагимов М.М., Куличенко В.В., Съедин Б.Г. Профессиональная этика и этическая культура сотрудников органов внутренних дел. Киев, 1990.
8. Левківський Б.К.Юридична етика та деонтологія: навчально-методичний посібник. Київ: СПД Юсип'юк В.Д. 2009. 126 с.
9. Лозовой В. О., О. М. Петришин. Професійна етика юриста: підручник. Харків: Право, 2004. 171 с.12
10. Малахів В. А. Етика: курс лекцій.Київ: Либідь, 2006. 384 с.
11. Муллерат Р. Независимость — основной принцип юридической этики. Профессиональная этика юриста. Адвокатская этика. СПб., 2002. С. 13.
12. Мовчан В. М. Етика: навчальний посібник. Київ: Знання , 2007. 483 с.
13. 14 Сливка С.С. Професійна етика працівників міліції. Львів, 1995. С. 4–6.
14. Сорокотягин И.Н., Маслеев А.Г. Профессиональная этика юриста: учебник для СПО. Москва: Юрайт, 2015. 328 с.
15. Фіолевський Д.П. Юридична етика: підручник. Київ: Алерта, 2011. 288 с.

Додаткова

1. Кодекс етики працівника Державної кримінально-виконачої служби України.
2. Маслеев А. Г. Между законом и моралью. Право и закон: фило-софско-социологические исследования. Екатеринбург, 2010. С. 166—177.

Інформаційні ресурси Інтернеті

1. Закон України «Про Національну поліцію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
2. Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

Тема 9. Професійно-моральна деформація як проблема професійної етики.

1. Поняття та професійної деформації.
2. Причини професійної деформації.
3. Сутність професійної деформації юриста.
4. Шляхи попередження професійної деформації юриста

Література

Основна

1. Бандурка О.М., Бочарова С.П., Землянська О.В. [Юридична психологія](#): підручник. Харків: НАВС, 2002. 596 с.
2. Безносков С.П. Професійна деформація особистості. СПб: , 2004. 272 с.
3. Бодров В.О. Психологія професійної придатності: навчальний посібник. Москва, 2001. 511 с.
4. Димитров А.В. Введення в юридичну психологію: курс лекцій. Москва, 2003. С. 86.
5. Загальна [психологія](#) / за ред. А. В. Петровського. Київ, МАУП, 1998.
6. Зеєр Е.Ф. Психологія професій: навчальний посібник для [студентів](#) вузів. Москва, 2005.
7. Корнєєва Л.М. Професійна [психологія](#) особистості. Психологічне забезпечення професійної діяльності. СПб. 1991.
8. Мамонтова С.М. Прикладна Юридична Психологія, Москва, 2002.
9. Маркова А.К. Психологія професіоналізму. Москва. 1998
10. Никифоров Г.С. Надійність професійної діяльності. Санкт-Петербург, 1996.
11. Романов В.В. Юридична психологія: [підручник](#). Київ: МАУП, 1998. 488 с.
12. Сорокотягин І.М. Психологія юриспруденції /. Київ: Юрид. центр Прес, 2006. 449 с.
13. Степанова Л.П., Різдяна В.І. Особливості працездатності в умовах монотонної діяльності. Питання психології, № 3. 1986.

Додаткова

- 1 Бахолдіної М. Юрист з нелюдським обличчям. Про негативний вплив юридичної професії на професійну діяльність і психологічну структуру особистості. *Юридична практика*, 2009.
2. Гайворонська Я.В. Правосвідомість і професійні деформації юриста. Російське право в Інтернеті. № 05, 2009, Спецвипуск.

3. Кисельова Е.Л. Мотиви професійного вибору в ОВС. Вісник МЦПО і КНС. 1996. № 1.
 Медведєв В.С. Шляхи попередження та подолання професійної деформації працівників УВП. Проблемеми пенітенціарної теорії і практики. Київ: КІВС, 1996. №1. С. 42–47
4. Романов В.В. Про наші з вами страждання. Домашній адвокат. 1996. № 2.
5. Скабеліна Л.А. Проблеми професійної деформації особистості адвоката. Адвокат, 2009.

Практичні заняття

Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання матеріалів (текстів) необхідних для успішного виконання практичних завдань. Отже, ваші бали залежать від вашої попередньої підготовки.

Завдання до практичних занять

Тема 3. Основні категорії етики

План:

1. Перегляд соціального ролика.
<https://www.youtube.com/watch?v=5apacEjPqLQ>
2. Обговооення питання морального вибору людини:
  - Чи можна вважати вчинок головного героя з фільму високоморальним?
  - Якими, на вашу думку, нормами моралі керувався головний герой приймаючи відповідне рішення?
  - Чи засудилиб Ви головного героя, якщо б він вчинив інакше?
 Поясніть свою відповідь.
  - Чи була свобода вибору при прийнятті рішення у головного герою? Чи у кожної людини є вобода вибору? Чи завжди є свобода вибору?
  - Як би Ви вчинили, знаходячись в ситуації вибору: пожертвувати одним заради більшості, чи більшістю заради одного?
3. Спільна дискусія і вирішення етичних задач.

Література

Основна

1. Етика: Навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 408 с.
2. Зусин В.Я. Этика и этикет делового общения: учебное пособие для студентов вузов и техникумов. Мариуполь: Рената, 2000. 204 с.
3. Коробкова С.Н. Этика делового общения: тексты лекций. СПб.: СПбГУАП, 2001. 45 с.
4. Кубрак О.В. Этика ділового та повсякденного спілкування: навчальний посібник з етикету для студентів. Суми: ВТД "Університетська книга", 2001. 208 с.
5. Левчук Л. Естетика. Київ: ЦУЛ, 2007. 278 с.
6. Левчук Л. Основи естетики. Київ: Либідь, 2000. 388 с.
7. Малахов В. Етика. Київ: Искра, 2000. 488 с.
8. Мишаткина Т. В. Этика. Минск: Наука, 2003. 154 с.

9. Палеха Ю.І. Ділова етика: навчальний посібник. Київ: Вид-во Європейського університету, 2001. 180 с.
10. Пысин К.К. В мире делового этикета. Одесса: Астропринт, 2004. 256 с.
11. Резніченко В.І. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету. Київ: УНВЦ;Рідна мова, 2003. 479 с.
12. Сабат Э.М. Бизнес-этикет / пер.с англ. Б.М.Осетрова. Москва: ФАИР-ПРЕСС, 2004. 240 с.
13. Ситуаційні вправи з курсу «Етика бізнесу» для студентів базової освіти всіх факультетів та спеціальностей денної форми навчання / укл. С.Г.Радченко. Київ: КНТЕУ, 2003. 25 с.
14. Сухарев В.А. Этика и психология делового человека. Москва: ФАИР, 1997. 400 с.
15. Татаркевич В. Історія шести понять. Київ: Омега, 2001. 388 с.
16. Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики / ред. Г.Г.Германенко. Київ: Довіра, 2003. 623 с.
17. Холопова Т.И. Протокол и этикет для деловых людей. Москва: ИНФРА-М; Анкил, 1995.366 с.
18. Этика. Энциклопедический словарь / под ред. Р.Г.Апресяна, А.А.Гусейнова. Москва, 2001.

Додаткова

1. Шеллер М. Сутність моральної особистості. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Київ, 1996.
2. Юнг К. Проблемы души нашего времени. Москва, 1993.

Інформаційні ресурси:

1. Філософська енциклопедія Стенфордського університету.(Англійською мовою). <http://plato.stanford.edu/>
2. Словник термінів по філософії: http://rw.web.ur.ru/ph_main.html
3. Центр практичної філософії: <http://www.uct.kiev.ua/~sofi/>
4. Українське синергетичне товариство. <http://www.synergetics.org.ua/>
5. Павлишин Л. Григорій Сковорода про істинне щастя людини. / Павлишин Л.
URL :http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/totallogy/2010_23/pavlish.htm
6. 14.Эрих Фромм. Искусство любить. URL : <http://www.stihi-rus.ru/o-lubvi.htm> .
7. Про правила етичної поведінки : Закон України від від 17.05.2012.
URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4722-17>

Тема 6. Культура особистості юриста

План.

1. Обговорення загальних питань:
  - Як пов'язані між собою загальнолюдська та професійна мораль?
  - Назвіть найвідоміші кодекси професійної етики. Що їх об'єднує і в чому особливість кожного?
  - Поясніть що на вашу думку занчить «професійна честь».
  - Дайте власне тлумачення поняттю «професійна гідність»
  - Що об'єднує категорії «професійна честь» та «професійна гідність»? В чому їх різниця?
  - Проаналізуйте та охарактеризуйте професійно-моральні норми взаємодії юриста з:
    - колегами;

- клієнтами.
- 2. Робота з Законом України «Про правила етичної поведінки».
- 3. Робота з Кодексом етики та службової поведінки персоналу ДКВС.

Література

Основна

1. Етика: Навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 408 с.
2. Зусин В.Я. Этика и этикет делового общения: учебное пособие для студентов вузов и техникумов. Мариуполь: Рената, 2000. 204 с.
3. Коробкова С.Н. Этика делового общения: тексты лекций. СПб.: СПбГУАП, 2001. 45 с.
4. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навчальний посібник з етикету для студентів. Суми: ВТД «Університетська книга», 2001. 208 с.
5. Левчук Л. Естетика. Київ: ЦУЛ, 2007. 278 с.
6. Левчук Л. Основи естетики. Київ: Либідь, 2000. 388 с.
7. Малахов В. Етика. Київ: Искра, 2000. 488 с.
8. Мишаткина Т. В. Этика. Минск: Наука, 2003. 154 с.
9. Палеха Ю.І. Ділова етика: навчальний посібник. Київ: Вид-во Європейського університету, 2001. 180 с.
10. Пысин К.К. В мире делового этикета. Одесса: Астропринт, 2004. 256 с.
11. Резніченко В.І. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету. Київ: УНВЦ; Рідна мова, 2003. 479 с.
12. Сабат Э.М. Бизнес-этикет / пер.с англ. Б.М.Осетрова. Москва: ФАИР-ПРЕСС, 2004. 240 с.
13. Ситуаційні вправи з курсу «Етика бізнесу» для студентів базової освіти всіх факультетів та спеціальностей денної форми навчання / укл. С.Г.Радченко. Київ: КНТЕУ, 2003. 25 с.
14. Сухарев В.А. Этика и психология делового человека. Москва: ФАИР, 1997. 400 с.
15. Татаркевич В. Історія шести понять. Київ: Омега, 2001. 388 с.
16. Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики / ред. Г.Г.Германенко. Київ: Довіра, 2003. 623 с.
17. Холопова Т.И. Протокол и этикет для деловых людей. Москва: ИНФРА-М; Анкил, 1995. 366 с.
18. Этика. Энциклопедический словарь / под ред. Р.Г.Апресяна, А.А.Гусейнова. Москва, 2001.

Додаткова

1. Шеллер М. Сутність моральної особистості. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Київ, 1996.
2. Юнг К. Проблемы души нашего времени. Москва, 1993.

Інформаційні ресурси:

1. Центр практичної філософії. <http://www.uct.kiev.ua/~sofi/>
2. Українське синергетичне товариство. <http://www.synergetics.org.ua/>
3. Павлишин Л. Григорій Сковорода про істинне щастя людини. / Павлишин Л. URL :http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/totallogy/2010_23/pavlish.htm
4. 14.Эрих Фромм. Искусство любить. URL : <http://www.stihi-rus.ru/o-lubvi.htm> .
5. Про правила етичної поведінки : Закон України від від 17.05.2012. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4722-17>.

Тема 8. Етичні основи правосуддя.

План

1. Моральні вимоги до діяльності представників судової влади.
2. Суддя і його роль в забезпеченні морального характеру судового процесу.
3. Етичні засади і зміст винесених рішень.
4. Моральне значення судових дебатів.
5. Моральна складова обвинувальної промови прокурора.
6. Етика мови захисника.

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

1. Поняття, структура та види політичної культури юриста. Законодавче регулювання участі юриста у політичному житті.
2. Поняття, зміст та форми прояву моральної, інформаційної, естетичної культури юриста.
3. Мовна культура юриста. Естетичні характеристики правових документів.
4. Психологічні прийоми професійного спілкування юристів з громадянами.
5. Професійна культура і поведінка прокурора, слідчого та нотаріуса
6. Конфлікти в юридичній діяльності і способи їх вирішення.
7. Моральні традиції українського народу.
8. Моральний зміст патріотизму.
9. Духовна та національна культура юриста.
10. Прогностика щодо моралі майбутнього.

Література

Основна

1. 2. Горелов А. А., Горлова Т. А. Этика: учебное пособие. Москва: Флинта, 2006. 416 с.
2. Гребеньков Г. В., Фіолевський Д. П. Юридична етика: навч. пос. Київ: Алеута, 2004, 209 с.
3. Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. Этика: учебник. Москва: Гардарики, 2006. 472 с.
4. Гусейнов А.А. Античная этика. Москва: Гардарики, 2004. 272 с.

5. Етика та естетика: навч. посіб. / за ред. Л.В. Петрушенка. Львів: Видавництво «Новий Світ 2000», 2011. 308 с.
6. Етика: навч. посібник / за ред. В. О. Лозового – Київ : Юрінком Інтер, 2004. 224с.
7. Ибрагимов М.М., Куличенко В.В., Съедин Б.Г. Профессиональная этика и этическая культура сотрудников органов внутренних дел. Киев, 1990.
8. Левківський Б.К.Юридична етика та деонтологія: навчально-методичний посібник. Київ: СПД Юсип'юк В.Д. 2009. 126 с.
9. Лозовой В. О., О. М. Петришин. Професійна етика юриста: підручник. Харків: Право, 2004. 171 с.12
10. Малахів В. А. Етика: курс лекцій.Київ: Либідь, 2006. 384 с.
11. Муллера Р. Независимость — основной принцип юридической этики. Профессиональная этика юриста. Адвокатская этика. СПб., 2002. С. 13.
12. Мовчан В. М. Етика: навчальний посібник. Київ: Знання , 2007. 483 с.
13. Сливка С.С. Професійна етика працівників міліції. Львів, 1995. С. 4–6.
14. Сорокотягин И.Н., Маслеев А.Г. Профессиональная этика юриста: учебник для СПО. Москва: Юрайт, 2015. 328 с.
15. Фіолевський Д.П. Юридична етика: підручник. Київ: Алерта, 2011. 288 с.

Додаткова

1. Кодекс етики працівника Державної кримінально-виконачої служби України.
2. Маслеев А. Г. Между законом и моралью. Право и закон: фило-софско-социологические исследования. Екатеринбург, 2010. С. 166—177.

Інформаційні ресурси Інтернету

1. Закон України Про адвокатуру та адвокатську діяльність від 5.07.2012 р. № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
2. Правила адвокатської етики затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17>.
3. Закон України Про нотаріат від 2.09.1993 р. № 3425-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
4. Наказ Міністерства юстиції України від 14.03.2013 р. № 431/5 Про затвердження правил професійної етики нотаріусів URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0424-13>.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 5 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем. При написанні есе доцільним буде скористатись порадами за посиланням: <https://zno.if.ua/?p=985>

Тематика есе:

1. Мораль з точки зору теології.
2. Загальнолюдські основи моралі.
3. Співвідношення права та моралі.
4. Моральний борг.
5. Моральна свобода та необхідність.

6. Моральні норми законодавства.
7. Професійна мораль юриста: сутність, структура, функції.
- 8 Гуманізм і насилля. Проблема співвідношення мети та засобів у діяльності юриста.
- 9 Моральні конфлікти у діяльності юриста: сутність, структура і специфіка вияву.
- 10 Естетична та особистісна культура юриста.
- 11 Зовнішня культура юриста.
- 12 Службовий етикет.
- 13 Практичні рекомендації по збереженню професійної працездатності.
- 14 Професійне вигорання – причини та наслідки»
- 15 «Професійні відхилення у діяльності адвокатів»
- 16 «Особливості службового етикету співробітників правоохоронних органів»
- 17 «Моральне виправдання службових дій працівника правоохоронних органів»
- 18 «Проблема не насилля».
- 19 Тероризм: моральний аспект.
- 20 Проблеми Інтернет-етики.
- 21 Професійна атестація юристів.
- 22 Дисциплінарна відповідальність юристів.
- 23 Оплата праці юристів, їх правовий та соціальний захист.
- 24 Державний стандарт вищої юридичної освіти.
- 25 Розвиток юридичної освіти на сучасному етапі.
- 26 Міжнародні стандарти професійної діяльності юристів.
- 27 Об'єднання юристів в Україні.
- 28 Деонтологічна правосвідомість та обов'язки юриста.
- 29 Духовна культура юриста.
- 30 Філософська та наукова культура юриста.
- 31 Емоційна культура юриста.
- 32 Педагогічна культура юриста.
- 33 Економічна культура юриста.
- 34 “Акторська” культура юриста.
- 35 Зовнішня культура юриста.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття та		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні Заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
Розділ 1. Загальні питання етики					
1	Основи загальної етики	1	1		-
2	Основні категорії етики	6	1	5	-
3	Поняття та суть моралі	8	1	5	2
Розділ 2. Професійна етика юриста					
4	Поняття та види професійної етики	12	2	4	-
5	Моральні та етичні основи діяльності представників юридичних професій	9	2	2	-
6	Культура особистості юриста	11	2	2	2
7	Етика співробітників ДКВС та ін. правоохоронних органів	9	2	2	-
8	Судова етика	13	2	2	4
9	Професійно-моральна деформація як проблема професійної етики	9	2	2	-
Разом		55	9	40	6
Виконання завдань для самостійної роботи на написання есе				5	
Залік				40	
Всього				100 балів	

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожен тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 9 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших

товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 1 бал;

- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);

- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;

- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловіте власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 2 бал.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 5 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Практичні заняття можуть принести вам по 2 бали за одне заняття за умови попереднього опрацювання матеріалів для підготовки до заняття й успішного виконання всіх завдань безпосередньо на самому занятті. Не виконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівнів складності завдань з якими ви не впорались. Ваша присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття та виконання завдань запропонованих викладачем (увага – завдання можуть відрізнятись від тих, що вирішували ваші одногрупники).

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 0,5 бала за два повністю висвітлених в конспекті питання з вищенаведеного списку. За виконання завдань для самостійної роботи ви можете отримати до 2 бали.

Кожен курсант (студент, слухач) має до кінця жовтня написати та надати викладачу есе на тематику з запропонованого переліку або за власною темою узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в 5 балів. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 0,5 бала; 2) відповідність змісту темі – 0,5 бала; 3) структурна логічність – 0,5 бала; 4) аргументованість висновків – 0,5 бала; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 0,5 бала.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На заліку викладач задає вам 4 питання з переліку наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 10 балів. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Поняття етики, професійної етики. Предмет етики.
2. Основні завдання та функції етики у сучасних умовах.
3. Головні етапи історичного розвитку етичної думки.
4. Мораль, як об'єкт та предмет етики.
5. Об'єктивні та суб'єктивні витоки моралі.
6. Роль, функції і структура моралі.
7. Поняття «категорії етики» та їх історичний характер.
8. Добро і зло як центральні етичні категорії.
9. Категорії етичного вибору, вчинку, моральної діяльності.

10. Поняття честі та гідності.
11. Структура та функції професійної етики.
12. Соціальне призначення і моральний сенс юридичної професії.
13. Визначення змісту і завдань професійної етики юриста.
14. Основні положення Закону України «Про правила етичної поведінки».
15. Основні правила етичної поведінки відповідно до ЗУ «Про правила етичної поведінки».
16. Моральний конфлікт у професійній етиці юриста.
17. Правила службового етикету.
18. Поняття та структура професійної культури юриста.
19. Принципи професійної культури юриста.
20. Функції професійної культури юриста.
21. Політична культура юриста.
22. Правова культура юриста.
23. Психологічна культура юриста.
24. Етична культура юриста.
25. Естетична культура юриста.
26. Поняття професійної деформації, її суть та специфіка, види найбільш типових форм професійної деформації.
27. Професійне вигорання, як елемент професійної деформації.
28. Профілактика професійної деформації.
29. Моральні основи міжнародного та вітчизняного законодавства, що регулюють правоохоронну діяльність.
30. Моральне виправдання службових дій правоохоронних органів.
31. Морально-психологічні особливості спілкування співробітників правоохоронних органів в екстремальних умовах.
32. Моральні основи оперативно-розшукової діяльності.
33. Службовий і позаслужбовий етикет співробітників правоохоронних органів.
34. Кодекс етики та службової поведінки працівника ДКВС України.
35. Моральні вимоги до діяльності представників судової влади.
36. Суддя і його роль в забезпеченні морального характеру судового процесу.
37. Етичні засади і зміст винесених рішень.
38. Основні засади Кодексу суддівської етики.
39. Моральне значення судових дебатів.
40. Моральна складова обвинувальної промови прокурора.
41. Етика мови захисника.

42. Етичні та моральні основи діяльності адвоката.
43. Основні положення Закону України «Про адвокатуру».
44. Основні засади Кодексу етики адвоката.
45. Етичні та моральні основи діяльності нотаріуса.
46. Основні засади Кодексу етики нотаріуса.
47. Етичні та моральні основи діяльності юриста фірми.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Скакун О.Ф. Етика юриста. Навч. посібник. Харків: Право, 2014. 287с.
2. Горшенев В.М., Рогачова Л.Л., Бенедик В.І. Юридична деонтологія Навч.посібник. Харків: Смолоскип, 2016. 85с.
3. Горшенев В.М., Бенедик И.В. Юридична деонтологія. Київ: ПАРАПЛАН, 2017. 305 с.
4. Шмоткін О.В. Юридична деонтологія. Київ: МНТУ, 2011. 126 с.
5. Гусарев С.Д., Тихомиров О.Д. Етика юриста. Київ: МАУП, 2015. 655с.
6. Лозовий В.О., Петришин О.В. Професійна етика юриста. Харків: Право, 2004. 176с.
7. Герасіна Л.М. Проблеми правової конфліктології: феноменологічний, гносеологічний та праксеологічний аналіз. К.: Право України, 2004. 112с.
8. Коновалова В.Е. Правова психологія. Харків: Діло, 2007. 160с.
9. Юридична деонтологія: Навчальний посібник для дистанційного навчання / За ред. Цифра Г.О., Клименко Н.І. Київ: Університет „Україна”, 2005. 210 с.
10. Етика: Навч. посібник / Т. Г. Аболіна, В. В. Єфименко, О. М. Лінчук та ін. Київ: Логос, 1992. 120 с.

Допоміжна:

1. Бандурка М.М., Друзь В.А. Юридична етика. Підручник. Харків: Зоря, 1997. 189с.

2. Етика ділового спілкування: Курс лекцій / за ред Чмут Т.К. Київ: ПАРАПЛАН, 2003. 259 с.
3. Етика: Навч. посібник / В. О. Лозовий, М. І. Панов, О. А. Стасевська та ін.; за ред. проф. В. О. Лозового. Київ: Знання, 2004. 180 с.
4. Етос і мораль у сучасному світі/ Від. ред. Малахов В. Київ: Знання, 2004. 520 с.
5. Зусін В.Я. Етика та етикет ділового спілкування: Навч. посібник. Київ: Долина, 2005. 420 с.
6. Малахов В. А. Етика: Курс лекцій: Навч. посіб. Київ: Наукова думка, 2001.
7. Мовчан Н. В. Історія і теорія етики: Курс лекцій: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Дрогобич: ДДПУ, 2003. 450 с.
8. Нестеренко В. Вступ до філософії: онтологія людини. Київ: ПП Добрянський, 1995. 340 с.
9. Скакун О.Ф. Юридическая деонтологія. Навч.посібник. Харків: ПП Фенікс, 2002. 287 с.
- 10.Сливка С.С. Правнича деонтологія. Підручник. Вид. 2-е, перероб. і доп. Київ: Атіка, 2007. 320 с.
- 11.Сливка С.С. Професійна культура юриста (теоретико-методологічний аспект). Львів: Світ, 1999.
- 12.Ткаченко В.Д., Погребняк С.П., Лук'янов Д.В. Юридична деонтологія. Підручник / Ткаченко В.Д., Погребняк С.П., Лук'янов Д.В. Харків: ПП ПрессКом, 2006. 256с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Закон України «Про правила етичної поведінки» від 17.05.2012 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4722-17> (дата звернення: 04.09.2019)
2. Професійна культура юриста URL: <://lawbook.online/page/deontology/ist/ist-20--idz-ax274--nf-11.html> (дата звернення: 01.09.2019)
3. Правова культура юриста : <https://studfiles.net/preview/3270022/page:5/> (дата звернення: 01.09.2019)
4. Закон України «Про Національну поліцію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15>.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
7. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.